

Algemeen

In 2025 zette de overheid de eerder ingeslagen weg naar minder prioriteit voor cultuurhistorie, landschap en natuurwaarden helaas voort. Per 1 januari 2025 trad de wijziging van de provinciale verordening in werking om de bouw van wijkjes bij dorpen mogelijk te maken in Beschermd Landschap. Stiltegebieden werden beperkt door de provincie en de provincie verleende een ontheffing van het beschermingsregime Beschermd Landschap om grootschalige woningbouw in de polder Lange Weeren mogelijk te maken. Tegen al deze wijzigingen is door SBW en verschillende andere organisaties en particulieren flink geageerd. Helaas vooralsnog tevergeefs. Gelukkig zijn een aantal andere zaken voor SBW wel succesvol afgerond, zoals het bezwaar tegen de herbegrenzing van het Werelderfgoed De Stelling van Amsterdam en het bereiken van een betere bescherming van het werelderfgoed De Beemster. Verder is er een streep gezet door het plan Ilpenstein bij Ilpendam.

De liefhebbers van Waterland, geïnteresseerden en donateurs zijn geïnformeerd over onze activiteiten via onze website, nieuwsbrieven en persberichten.

SBW heeft voor de liefhebbers van Waterland een interessante wandelexcursie georganiseerd op 24 mei 2025 in de Volgermeer met natuurgids Inga Tessel.

Er waren geen bestuurswisselingen. Het SBW-bestuur telde eind 2025 zeven leden.

Bescherming van het landschap

SBW heeft zich, vaak samen met lokale bewoners- en andere (milieu)organisaties, gekeerd tegen aantastingen van het (open en karakteristieke) landschap. Dat is gedaan middels het schrijven van zienswijzen, inspreken bij raadsvergaderingen, zoeken van publiciteit, lobbyen en in het uiterste geval het voeren van juridische procedures. Wij noemen een aantal kwesties, waarvan sommige **al jaren** spelen, waar SBW zich in 2025 (mede) voor heeft ingezet:

- Stelling van Amsterdam. SBW, Erfgoedvereniging Bond Heemschut en Vereniging Oud Edam hebben in 2023 bezwaar gemaakt tegen de aanpassing van de begrenzing van de Stelling van Amsterdam bij Edam, waardoor een deel van het inundatiegebied (9 ha weiland) ten onrechte buiten de Stelling valt. Deze aanpassing is nu definitief van tafel. De oude begrenzing is formeel hersteld in de wet- en regelgeving.
- Het omgevingsplan Buitengebied Beemster. De Raad van State had SBW op 1 maart 2023 in het gelijk gesteld en de gemeente opgedragen de bescherming van het werelderfgoed de Beemster beter in het bestemmingsplan te borgen. Het ging met name over een betere bescherming van het zogeheten Beemstererf. De gemeente deed daarvoor een tweetal voorstellen, maar deze waren telkens onvoldoende. Uiteindelijk heeft de Raad van State in haar eindvonnis van 17 december 2025 zelf het bestemmingsplan voor de Beemstererf aangescherpt.
- Oostflank van Purmerend. De Oostflank is het gebied vanaf de Vurige Staart tot Baansteer-Noord. Het college van de gemeente Purmerend heeft daarvoor het ontwerp Gebiedsprogramma voor de Oostflank vastgesteld. Het is een tussenstap op weg naar het maken van een nieuw omgevingsplan voor dit gebied. Daartegen konden zienswijzen worden ingediend. Stichting Behoud Waterland heeft dat gedaan omdat het niet nodig is weilanden in Purmer-Zuid Zuid op te offeren voor woningbouw. Er worden te veel woningen gebouwd en bovendien onnodig veel gezinswoningen. Het komt de stad ten goede als meer in bestaande wijken wordt geïnvesteerd waar het woningbouw betreft. SBW werkt in dit dossier nauw samen met IVN-Waterland en Stichting Behoud Purmerbos.

- Het woningbouwplan De Lange Weeren. Het betreft een plan voor de bouw van 1.160 woningen in de polder Lange Weeren. Deze polder is begrensd als Beschermd Landschap Waterland. Hoewel er nog geen omgevingsplan daarvoor is vastgesteld, wil de gemeente al beginnen met voorbereidende werkzaamheden. Daarvoor moest zij een ontheffing aanvragen bij Gedeputeerde Staten van de provincie N-H op grond van de Wet natuurbescherming vanwege de aanwezigheid van beschermde diersoorten. De ontheffing is op 2 januari 2025 verleend voor vernietiging van het leefgebied van de hermelijn en wezel. SBW heeft daartegen bezwaar gemaakt samen met Stichting Natuurgebied Lange Weeren. Op advies van de Hoor- en Adviescommissie hebben Gedeputeerde Staten de ontheffing op 16 december 2025 beter gemotiveerd, maar de ontheffing in stand gelaten. SBW en voornoemde stichting gaan tegen dit besluit op bezwaar in beroep bij de Rechtbank Noord-Holland in 2026.
- Tennis- en padelcomplex natuurijsbaan Wormer. De locatie is gelegen in Beschermd Landschap en nabij een stiltegebied. Het gebied is van belang voor de weidevogels. De gemeente Wormerland heeft in 2025 het door bewoners ingediende alternatieve plan voor de aanleg van een tenniscomplex op de locatie Spekhuisstraat bestudeerd. De knoop zal naar alle waarschijnlijkheid in 2026 worden doorgesneden. SBW trekt in dit dossier samen op met Natuurmonumenten.
- Plan Ilpenstein. De provincie heeft besloten niet mee te werken aan het plan Ilpenstein (Leisure-onderneming en 100 woningen bij Ilpendam in De Purmer).
- Oostdijk 22, Zuidoost Beemster. De gemeente Purmerend wilde de realisatie toestaan van 20 camperplaatsen op een erf binnen het schootsveld van fort benoorden Purmerend. Het ligt in twee werelderfgoederen, in de Stelling van Amsterdam en droogmakerij De Beemster. Ondanks SBW's bezwaren heeft de gemeente de vergunning verleend. SBW heeft daartegen beroep aangetekend bij de rechtbank Noord-Holland op 22 mei 2023. De rechter stelde SBW echter in het ongelijk. SBW is van de uitspraak in hoger beroep gegaan bij de Raad van State op 31 mei 2024. De behandeling van deze zaak vindt plaats in januari 2026.
- Natuurcamping De Leek. De huurovereenkomst met de Kampeervereniging is opgezegd. De gronden bij De Leek, een veenmeertje in de gemeente Waterland, zijn verkocht aan een projectontwikkelaar. SBW heeft de vereniging gesteund bij het sturen van een brief aan de gemeente.
- Middenweg 22a, Noordbeemster. Een agrarisch loonbedrijf wil op dit adres uitbreiden. Door de uitbreiding wordt het zicht op het open landschap in De Beemster volledig geblokkeerd. Het beroepschrift is op 8 december 2024 ingediend bij Rechtbank Noord-Holland. Deze zaak is in 2025 behandeld. De rechtbank stelde SBW echter in het ongelijk op 14 november 2025. SBW heeft samen met een particulier tegen deze uitspraak hoger beroep aangetekend bij de Raad van State.
- Netwerkuitbreiding Noord-Holland. Er komen nieuwe hoogspanningsverbindingen en hoogspanningsstations in Noord-Holland. SBW heeft een zienswijze ingediend. Zoals het er nu naar uitziet komen de hoogspanningsmasten echter niet door SBW's werkgebied.
- Ontwerp-Nota Ruimte. Het betreft een ontwerp voor de inrichting van heel Nederland tot 2050 dat tot 15 december 2025 ter inzage heeft gelegen. Waterland wordt daarin erkend als 'waardevol cultuurlandschap', dat bescherming verdient. SBW vindt het rijksbeleid daarvoor te vaag. Samen met acht andere organisaties heeft zij daarom op 14 december 2025 een zienswijze ingediend.

Kwaliteitsverbetering en bescherming van natuur en landschap

SBW is bezorgd over de natuur- en milieukwaliteit in haar werkgebied. Er is veel aandacht voor verduurzaming van de landbouw, maar er worden geen concrete stappen gezet. Er wordt gewacht op duidelijkheid van het rijk over aanpak van de 'stikstofcrisis'. Ondertussen zijn de provincie N-H en agrarische partijen overeengekomen de stikstofuitstoot voor 2025 met 35% omlaag te brengen. Natuurorganisaties vinden deze afspraken onvoldoende en te vaag. SBW blijft dit volgen.

SBW heeft samen met Stichting Natuurgebied Lange Weeren bezwaar gemaakt tegen de afgifte van de ontheffing van de Wnb-verboden door Gedeputeerde Staten van N-H voor wat betreft de wezel en de hermelijn. De gemeente Edam-Volendam wil namelijk starten met de voorbereidingen voor de bouw van 1.160 woningen in de polder Lange Weeren. Nut en noodzaak daarvan zijn echter niet aangetoond en er is geen sprake van een 'dwingend reden van groot openbaar belang' nu er meer dan voldoende (regionale) bouwplannen zijn om in de woningbehoefte te kunnen voorzien.

Gedeputeerde Staten hebben op 16 december 2025 de ontheffing beter gemotiveerd. Zij besloten echter de bezwaren ongegrond te verklaren. De stichtingen gaan van dit besluit in beroep bij de Rechtbank Noord-Holland in januari 2026.

Daarnaast is SBW opgekomen voor (cultuurhistorische) landschapswaarden. Zowel in landelijk Noord van de gemeente Amsterdam als op Marken zijn oude (Middeleeuwse) verkavelingsloten gedempt ten behoeve van een meer efficiënte landbouw. SBW heeft daartegen bezwaar gemaakt samen met anderen.

Steun van donateurs

De inzet van SBW is nodig om de waarden en kwaliteiten van ons mooie en bijzondere Waterland te behouden. Wij zijn alle donateurs zeer dankbaar voor hun steun.